

B/C.

K34/12

8/12 A. J. Mahloana

Ser 271(20) 0-1b

Divorce law and custom, Carlsruhe.
Dissolution of Marriage.

1. Xe batho ba rata xo hlalana, ba tenane, monna o fakelela mosadi a mo koba. Ba xabo ba mo isa. A mo fakele la xape ba mo isa; amo fakelela xape ba ~~mx~~ moisa. Xe a mo kobile la ~~hmm~~ bone bare nna re tla xo axela, ka xore matswele a kxomo a mane. Ba bala xane. Xe ba mo isitse ba tla kxopela se a mo kobetsexo sona, ba roma ~~mx~~ motho o tee fela xo mo isa. Xe a mo foseditse ba a phophotha ka xobane bajele dikxomo. Xe a pekile are ke a mo hlala xa ke sa mo rata, ba bitsa babo mosadixore ba tlo theeletsa molato. A bolele mo xo ba xabo kamoka are nna xa ke sa mo rata, ba re re a tlwa, o mo ~~x~~ hlalelang, a ba botsa, bare bana o tla boya naboka xobane xa o sa mo rata. Ba mmotsa xore re tla mo axelake kxa itsedi arena a se a re tene. Xe a rata xo tsea bana, fela a hlala, xona ke mo ba ka isanang moate xore molato o yo ahlolwa xona. Ba moate le bona ba tla no mmotsa xore bana o ka se ba bone.
Seema sere : O se ke wa rata pheta tsa malokwane, malokwane o sa a ~~mx~~ rx rate. Ke xore xe mothoa sa rate bomabana, le bana xa a barate. Ledikxomo o tla loba aka sedi bone.

2. Monna a ka hlala mosadi xa a seleka e le moloi; xona le xe a ka mokoba le bana xa xo nataba. Bana ba noxa ba tswalwa le bohloko. Xe mosadi a sa ome xanong a hlwa a roxana, a ka se mohlale, xe mosadi a ka sala a lalana le banna ba bangwe ba se bouwe, xwa bouwa mpa, o tla botsiisa mosadi kwa a tserexo mpa, nme a ~~hmm~~ bolela ka boxale, le xo mo sapa a ka no mo sapa xwa se be le taba. Yena monna yo a mo imisitsexo o tla lefiiswa kwa moate, pudi tse selelaxo, kxomo ke ya bošupa, ke monwana waxela a mmitša, ke monwana wa bošupa, Xe mosadi e le moopa a sa belexe a se molato wa batswadi, xe monna a rata xo tsea monna xe o tla monywala byale ka xela a nywala wa pele. Yo mongwe o tla ~~ix~~ tsewa xo hlatswa dirope tsa moxolo axe.
Xe ele mosadi wa seotswa, monna a sa otswe, a ka bolaya monna, ka xobane le xe a setse a na le dimpa aka se mmotše, monna o tla xošomela a mmolaya.

Ser 271

Ka sesotho bootswa xa boxo xo a kxethanwa, bare ke motho wa xaxe; fela xe e le mosadi a itote monna a se mmone, xobane a ka tla a mo nabola. Xe e le monna yena a ka nokxetha, fela mosadi a ka se mo thibele.

3. Le diphuti tsa monna di tla ba tsa tlo etela, a ba a mmotša xoba mosadi a tseba, a ka se di heme. Le xona xa a ka ba lepelelela a se ke a moxela diphuti tsa monna wa xaxe, monna o mo šeditše, le tšona diphuti tsa xaxe di tla mmotša tsare mosadi wa xaxo ase matšpê. Monna o tla šala a mo swere xampe, a mo šapa are o nyaka xo tšewa o le tee, nae bee le wena selo mang. A mošape. Ka moso dinyatsi tsa monna di tlile o tladi thakxalela. Le xe a ka ba thabela batla nore mosadi wa xaxo o ya lepelela; xore a mo hloye, a rate bona. Xe a ile nyatsing o lokišetšwa dijo tše di bose xore a xape pelo ya xaxe. Monna le xe a ka ya xongwe lebaka le letelele, mosadi a ka se ~~khim~~ hlale, xe mosadi a ka šala a belexa le bathoba ba bangwe bana ba tla no ana sefane sa monna wa xaxe sapele. Banna ba a na monna wa xaxe wa dikxomo. ~~Mhah~~ Monna xe a hlala mosadi o mo fa ditepa le mesese ya xaxe. Mbaele, dibyana, diabaabana tsa xaxwe o tloxa natša. Xe xo hlala mosadi, ba mo tšeela bana, dikxomo tsa xo ~~nywala~~ nywala di lefya ke bana. Dilefya ke hloxo tsa batho.
4. Xe monnyana a hlala, babo ba ~~jele~~ jele dikxomo, monnyana o ya xapeletšwa, a inamišwa ruri, ke masoxana, a ba a re lee. Ba mmotšiša xape bare na o ya mo rata, are aowa, ba tsenthša lesoxana kantlong, le yena monnyana ba mo tsenthša, ba era lesoxana bare motšee, re kase ke rare re jele dikxomo a tla a xana o mo tšeya. Ba nna lebatl ka maraxo, bare mo tšee, mme a mo tšea ka kxang, a mo thudiša mabota, monnyana a ba a mo dumela a šetše a mo lapišitše, bare o mo tšere na? Are eng. Bare mo tšee sekete kete saxaxe. Re ka se ke ~~rare~~ rare re jele dikxomo a tla xo xana. Xe ba tswaletše lebatl, ba pherekeditše ka thata, ba itaxela difola mo lapeng, e le lenyebenyebe xe ba etlwa a mo thudiša mabota. Ba nna ~~sebaka~~ sebaka mo lapeng, ba kxona ba pherekolola lebatl xore

a tšwe. Xe a tšwile, ba mo rwabetše, bare o ntše o sare ke a moxana, nkane a xo tšere. Monnyana o tla nama a mo dumela. Dikxomo tša xo nywala di boys xe e rile monnyana a hlala ya bane di sa le xona. Xe a rile a hlala ya bane ba šetše ba nywaletše kxaitšedi ya xaxe xona ba a mo xapeletša.

5. Xe monna a hwile, mosadi o šala a axelwa ke baratho ba monna axaxe, xoba xe e le yo monyane yo a hwileng, moxolo o šala a rokela mosadi wa yo monyane ditepa, lexe yo moxolo a hwile, monyane o šala a rokela yo mosadi wa yo moxolo ditepa. Ke xore xe a mo rokela o tla motšea. Xe amoxana, a ka no kxetha mongwe, ka xore a ka se nnefela. Yo a mo kxethileng o tla tla ka xo iphithla; a se ke a ipenpenthša; a tšwa ka ntlong letšatši le se thšwe le tšwe. Tšatši le a kxethelwa -ng yo a mo rokelang, ba tla babe ba dirile byalwa ba meriri, ba xo beola ~~xxix~~ meriri ya lehu, xe mosadi a hwetšwe ke monna xa a tloše meriri, o e tloša ka byalwa a alafilwe ke ngaka. O tsenthšwa ka ntlong, anna ka ~~ixfi~~ lefsifising a tswalelelwa ka fa, a a polwa maseke le dipheta, a ja mošidi wa sehlare, a tlola ka o mongwe mošidi. O dira xe monna a satšo hwa, ke xore bare o ya mo lelela xe a dira byalo. Tšatši le a tlilo xo phalolwa, ba bitša ngaka, ba dira byalwa ba meriri, batho ba motse ouwe kamoka ba basadi ba tla phalolwa kamoka. Ba bonthše byalo xore ba tlošitše lehu. Xe monna a hwile mosadi a ka se ye xaxabo, xe e sexe ba boxadi ba sa mo hlokomele, fa xongwe a xana xe ba ya ntlung naye, xona ba ka se mohlokomele. Ba ba yang xaxabo bona ke baba sa dumeleng xo tšewa ke ba xabo monna.

6. Xe a dula boxadi o dula dintlong tša xaxwe tše a bexo a dula xo ~~m~~ tšona le monna wa xaxwe wa xo hlokexa. Ba ba mo rokelaxo ba mo lata ka xa xaxe, lapeng la xaxe la monna wa xaxwe wa pele. Xe ba morokela xa ba mmitše xore ke mosadi wa bona, ba nore ke moxatša moxolo wa bona, fela ba be ba motšea. Xe yo moxolo ~~xx~~ ~~xxxxx~~ ~~ixix~~ ~~xx~~ a hwile, mosadi wa xaxe o no šala xona ka fale monna a hwetšeng.

Mosadi xe a nywetšwe le xe a rokelwake yo mongwe a ka se bitše bana xo ke ba yo a mo rokelaxo, ba ana yo a hwileng; ba ana dikxomo tša mohu. Le xe a ka kxethwake mongwe, ba tla no ana mohu. Ka sesotho xa a otswe monna yo a mo rokelang, o tsoša lapa la moxoloaxe, o ya le bopa, o mo letiša mafifi. Bare o tsošetša moxoloaxe lapa, le xe e le yo moxolo le yena bare o tsošetša yo monyane lapa. Xa ba o tswe, ba a tsoša lapa ka xore mosadi yo o rekilwe ka dikxomo, ka xo rialo o tla be a sa lefa dikxomo tša xo monywala. Mohloloxadi xe a boela xa xabo o tšea bana ba xaxe a ya nabo xa xabo, ka xobane xe ba sa mo hlo komele le bana ba ka se bahlokomele. Le xona ba ka serate bana ba hloya mmabona, monna o nkxang o nkxa le sa xaxe.

7. Seema sere : Se rate pheta tša malokwane, malokwane o sa a rate. Xe mosadi a ile xa xabo, ba boxadi ba se ba hloko mele kaxo ba fepa, ba thopiwa ke babo mosadi, ka xobane ba ba otlile, ba ba ba ba xodiša ya e ba banna ba kxona xo ithšomela e le bonaka nnoši. Xe ba ba otlile, ba boxadi ba tla bare ba a ba tšea, yo mongwe le yo mongwe wa bona o tšwelwa ke kxomo. Xe ba se na dikxomo tša xo ba lopolola ba ka se ba bone, le xe ba ka ya mošate. Mpya xa e otlelwe. Xe motho are ke ngwana weka ora xe a mo otlile. Xe e šetše e le banna ba ka no boela xa xabo bona, ka xobane batho ba tla ba botša bare papa walena o bofefe. Ba tla ya xona xore a ba tšeiše basadi, a ba nywalele, ba axe motse wa xa mokete. Xe a seno ba tšeiša ba ka boela xa xabo malome a bona. Xe ba kwana le xabo papa a bona ba dula. Xe papa a bona a hwile ba tla nama ba dula le malome a bona, ba nywala basadi ka mapexa a dikxaitšedi tša bona. Yano barwa mokete ba kouwe, ba ana ~~xxx~~ sefane sa papa a bona.
8. Xe a xana xo ~~ixxxx~~ tšewa ke ba Boxadi, a ka se bone dithoto tša monna wa xaxwe wa xo hwa; xe e se tše a di šumilexo le yena mohu, tšona a ka di tšea. Tše a di humanexo xoba ke dikxomo, tšona a ka se di tšee ke tša bana ba mohu. Di tla ba mo xo borangwane'axo, yare xela a xodile ba mo tšeiša ka ~~ixxxx~~ tšona.

Dithoto tša ntlo tšona a ka no tšea, ke thšila ya xaxwe, le ditšwalo tša xaxwe. Xe a tloxile ka mene (botse) a ka ~~fi~~ fiwa dingwe tša xo mo thuša. Xe a tloxile a xana xo tšewa ke ba boxadi, ba ka se mo fe selo.

O tla ya xa xabo a topatopexa a le byalo. Ka xobane o tla be a xana xo tšoa lapa la Boxadi, a xana xo lefa dikxomo tša xo mo nywala ka mmele. Molato wadikxomo xa o fele, o fetšwa ke lehu. Xe a boetše xa xabo monna a hwile o tla no bona na le mekaola. Mekaola ke banna ba ka ntle, e se bang ba nnete, ba ba lalang ba mo letišitše mafifi, fela ba ka se mo thuše selo. Ba ka se mo thuše ka mabele xe a bolawa ke tlala, ba ka se mo nyakele diaparo, ba ka se mo axele ntlo, ba tla no mo fa bana fela. A ka se tšewe ke monna yo mongwe a mmitša mosadi, o tla no bitšwa mokaola wa xaxe. Le xona a ka se be le maatla mo xo yena, a mo diriša se a se ratang, xobe are ntirele byalwa, le xe e le se sengwe, le xe byalwa bo le xona, o tla no swarwa byalo ka batho ka mo ka. Aka sebeelwe diphithlo.

9. Diphithlô ke byalwa ba xo beelwa monyexae a le tee, batho ba šefše ba nwele byalwa kamoka. Xe a enwa diphithlô o nwa le ba kxotšê ba xaxe fela, ba a ba ratang.

Bana ba ana mohu, ba ana dikxomo tša pele tša xonywala mma a bona. Ba ka se fetoxe le xe xo ka ba byang. Xe bana ba ana babo mosadi, ke xe mosetsana a sentšwe ke masoxana a sa le ka xabo, xona bana ba tla ana papaxe mosetsana. Ke bana ba letita, xa bana papa a bona, ke bana ba lehwiti, ~~an~~ ba ana rra mosetsana.

Xe papa a mositsana a ba xodišitše, ka ntle a ba boxadi ba mosadi, xona ba tlatla ba ba lopolola ka dikxomo, ngwana yo mongwe le yo mongwe o tšwelwa ke ye ereng mmuu. Xa ba sena dikxomo xona ba lobile ba ka se bone ba tla boya le ba ~~xxx~~ xabo mosadi ka xobane ba ba otlile. Mpya xa e otlelwe.

END . S. 271 .